

Lailisuuskasvatus

Mallitunti

Peukutukset

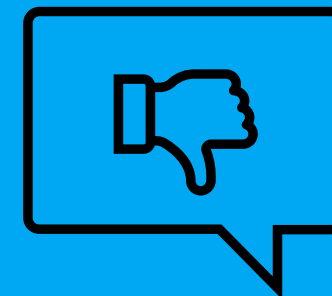
Ovatko nämä rikoksia:

- Pilkkaavan kuvan teko ja sen jakaminen
- Valheellisten juorujen levittäminen
- Feikkiprofiilin teko
- Nuden lähettäminen
- Irtokarkkipussin väärin punnitseminen
- Toisen töniminen välitunnilla

On rikos

Ei ole rikos

Mitä tapahtuu, jos varastaa kaupasta?

- <https://areena.yle.fi/lapset/1-67881619>

VARASTAA KAUPASTA?

turvallisuus, yrityslähestymiskielto

vuosittain jopa miljardilaskun

ruudesta vähittäiskaupassa. Samalla kartoitettiin
muksia.

yle

Poliisi: Viime vuonna y

S-ryhmästä ja K-ryhmästä kerro
lisääntynyt viime vuosina.

Ryhdy rikostutkijaksi

- Poliisin tehtävä on ennalta estää, paljastaa ja tutkia rikoksia, joten rikoslaki on tunnettava hyvin
- Poliisiammattikorkeakoulussa opiskellaan rikoslakia esimerkkitapausten avulla
- Nyt sinäkin pääset harjoittelemaan rikostutkintaa tismalleen samalla tavalla kuin poliisiopiskelija!

POLIISI
ITÄ-SUOMI

Ryhdy rikostutkijaksi

- Jaetaan teidät ryhmiin ja pääsette oman ryhmänne kanssa ratkaisemaan tosielämän tapahtumiin perustuvia tapauksia, joissa henkilö tai henkilöt ovat syyllistyneet rikoksiin
- Lue tapahtumakuvaukset ajatuksella läpi ja mieti, minkä rikosnimikkeiden tunnusmerkit täyttyvät kussakin teossa. Sama tapaus voi täyttää useamman rikoksen tunnusmerkistön.
- Keksitkö kaikki rikosnimikkeet?

Caset

- Tulosta ja jaa oppilaille seuraavat caset tutkittaviksi:
 - Vilkkaiden poikien kesäpäivä
 - Kananmuna-anarkistit
 - Näpistelijäduo
 - Vaatekriisi
-
- Caset ja vastaukset löytyvät Konstaapli Daniel tässä Moro!- kirjan sivuilta 139-168 ja 169-171.

Rikosnimikkeitä

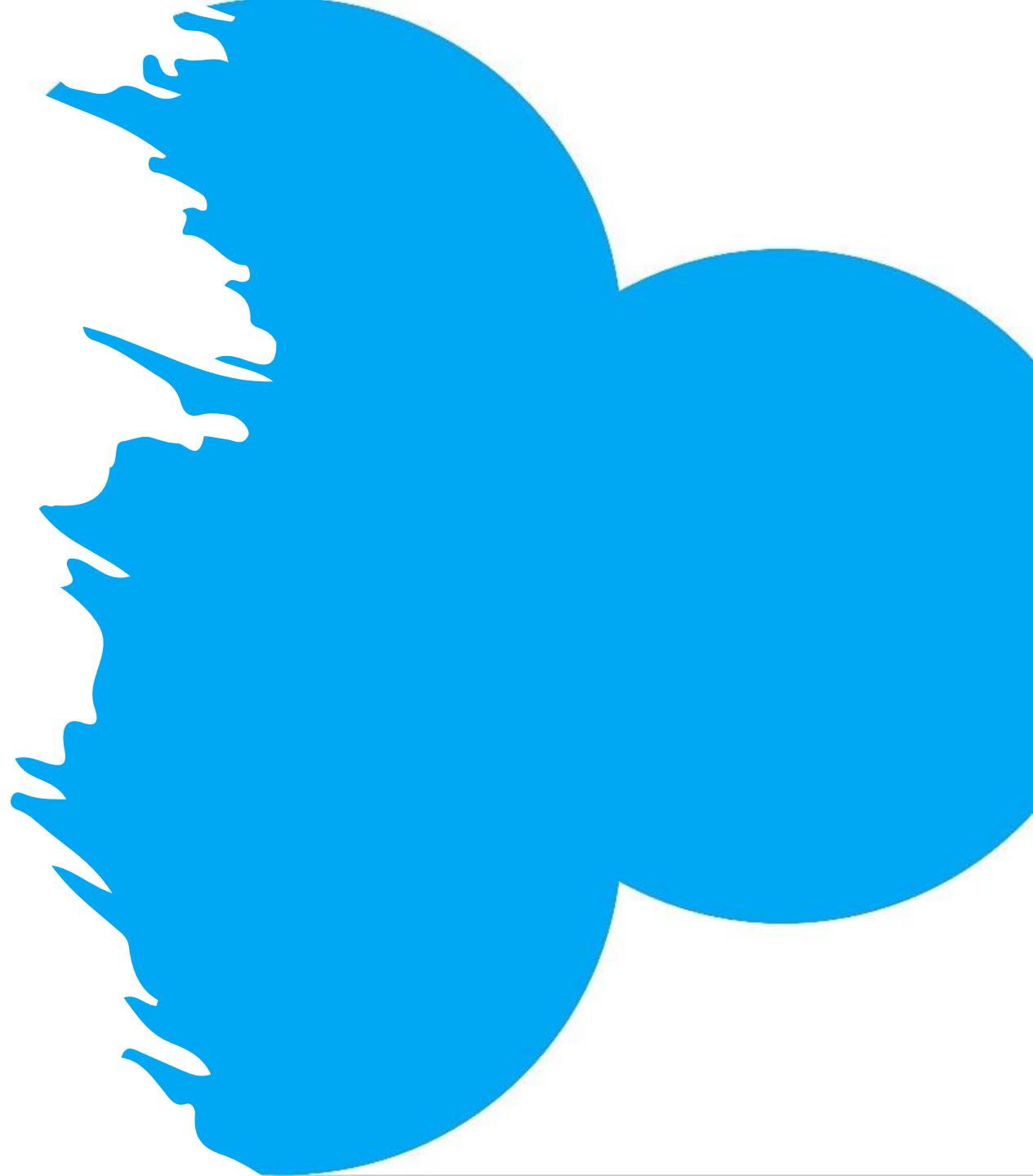
- Näpistys
- Varkaus
- Petos/maksuvälinepetos
- Vahingonteko
- Kunnianloukkaus
- Kiristys
- Identiteettivarkaus
- Laiton uhkaus

Case: Viikkaiden poikien kesäpäivä

Ratkaisu: Matti ja Tomi syyllistyvät kumpikin näpistykseen, mutta Matin tekemuotona on yllytys. Näpistyksen lisäksi Matti syyllistyy varkauteen, sillä hän ottaa leikkipuistossa leikkivän pojan polkupyörän ja ajaa sillä vartijaa karkuun.

Rikoslaki 28 §1 (varkaus) ja §3 (näpistys)

Rangaistus: Sakko – 4 vuotta vankeutta

Case: Kananmuna-anarkistit

Ratkaisu: Kaikki kananmunia heittäneet pojat syyllistyvät vahingontekoon vahingoittamalla toisen omaisuutta. Sen lisäksi Mika syyllistyy laittomaan uhkaukseen, kun uhkaa vartijaa puukolla ja tappamisella.

Rikoslaki luku 35 § 1 (vahingonteko) ja luku 25 § 7 (laiton uhkaus)

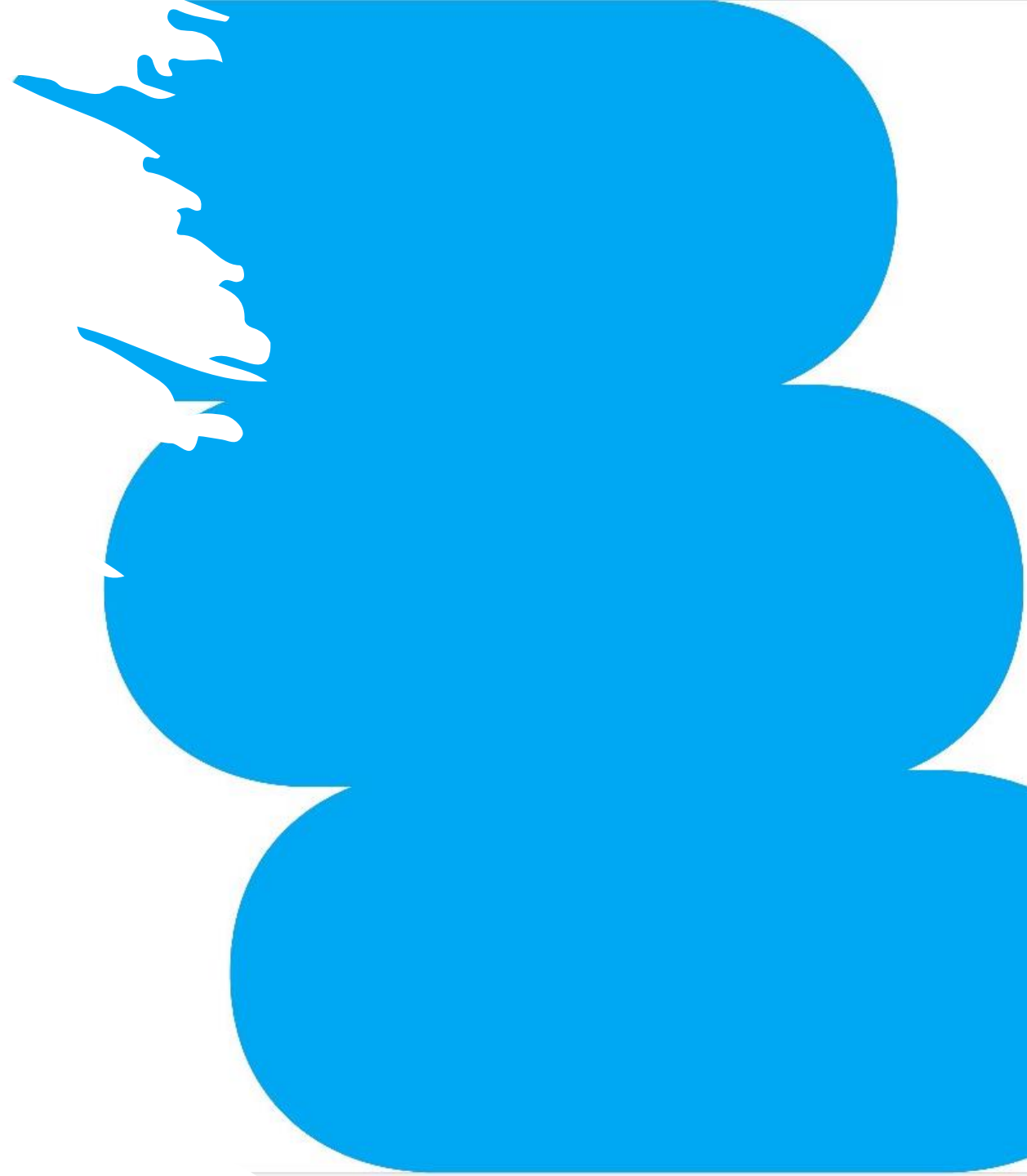
Rangaistus: Sakko—4 vuotta vankeutta.

Case: Näpistelijäduo

Ratkaisu: Olga syylistyy lievään petokseen: hän erehdyttää kauppaa punnitsemalla irtokarkit croissantteina, jonka hinta on alhaisempi kuin karkkipussin todellinen hinta. Senni syylistyy näpistykseen, sillä hän poistuu kaupasta maksamatta rajauskynää.

Rikoslaki luku 28 § 3 (näpistys) ja luku 36 § 3 (lievä petos).

Rangaistus: Sakko—4 vuotta vankeutta.

Case: Vaatekriisi

Ratkaisu: Sofia syyllistyy
näpistykseen ottamalla 150 euroa
isänsä lompakosta

Rikoslaki luku 28 § 3

Rangaistus: sakkoja

Oikeudet ja velvollisuudet

- Oikeuksien kanssa tulee myös velvollisuuksia. Aina ei siis kannata kiinnittää huomiota siihen mitä saa itse tehdä, vaan miettiä miten kohdella toisia kunnioittavasti.
- On sinun valintasi, teetkö rikoksia vai et. Kannat niistä myös vastuun. Kaverit tai vanhemmat eivät ole vastuussa teoistasi.
- Pieniltäkin tuntuvat jutut, kuten näpistely tai graffitien teko luvattomaan paikkaan, ovat rikoksia. Vaikka teot voivat tuntua harmittomalta huvilta, voi niillä olla **pitkäkantoisia seurauksia**, teko voi tulla esiin esimerkiksi turvallisuusselvityksissä.
- Kaikkien velvollisuus on noudattaa lakia. Joskus nuoret kuitenkin tekevät rikoksia tai joutuvat rikoksen uhriksi. Tällöin on hyvä tietää, miten rikosprosessi etenee ja mistä voi saada apua.

Rikosten käsittely ja rangaistukset

- Rikosoikeudellinen vastuu alkaa 15-vuotiaana, mutta myös alle 15-vuotias joutuu korvaamaan aiheuttamansa vahingot.
- Nuorilla rikosentekijöillä on myös vahingonkorvausvelvollisuus, sillä laissa ei ole määritelty vahingonkorvausvelvollisuuden alaikäraja. Tällöin maksetaan vahingonkorvaus sille, jolle on aiheutettu vahinkoa.
- Vahingonkorvaukset ovat voimassa ikuisesti, jos vaatimus uudistetaan kolmen vuoden välein. Samalla vahingonkorvaussummalle kertyy korkoa noin kymmenen prosenttia eli vahingonkorvaus kaksinkertaistuu kymmenessä vuodessa.

Lapsuuden ilkivalta voi tuntua vuosikausia palkassa: korvauksiin tuomittu alaikäinen maksaa viulut aikuisena

Muutaman nuoren porukka heitti Kokkolassa omakotitalon pihalla palaneen ulkotulen talon oveen, ja roihu sytytti kynnysmaton palamaan. Älynväläys olisi voinut johtaa suureen tuhoon ja korvauksiin, jotka seuraavat aikuisuuteen asti.

Lähes 15 000 euron korvaukset

Mies syyllistyi vahingontekoon yhteensä 57 kertaa, joista yhtä lukuun ottamatta kaikki oli tehty nuorena henkilönä, koska hän oli alaikäinen.

Mies sai neljän kuukauden ehdollisen vankeusrangaistuksen. Tämän lisäksi hän joutuu maksamaan asianomistajille aiheuttamistaan töhryistä korvauksia yhteensä yli 14 500 euroa. Miehen kaveri joutuu maksamaan sakkoja 240 euroa, minkä lisäksi hän maksaa aiheuttamistaan töhryistään vajaan satasen.

Alle 15-vuotiaana ei selviä rikoksista ja rikkeistä ilman seurauksia

- Rikoksesta kiinni jäävästä alle 15-vuotiaasta tehdään **lastensuojeluilmoitus**. Hänen rikoksensa ja muu tilanteensa käsitellään siis sosiaaliviranomaisten kanssa. Poliisi kirjaa **toimenpiderekisteriin** kaikki tiedot henkilöstä, vaikka kyseessä ei olisi rikos.
- Alle 15-vuotiaasta kirjatut tiedot poistuvat rekisteristä yleensä vuoden sisällä siitä, kun henkilö on täyttänyt 18 vuotta. Tämä edellyttää, ettei rekisteriin ole tullut uusia merkintöjä.
- Nuoria rikoksentekijöitä eli 15–20-vuotiaita ei yleensä tuomita yhtä ankariin rangaistukseen kuin aikuisia. Alle 18-vuotiaita tuomitaan harvoin ehdottomaan vankeusrangaistukseen.

Lähteet:

Kalejaiye Daniel, Konstaapeli Daniel tässä,
Moro! Lasten Keskus, 2022.

Rikosuhripäivystys, <https://www.riku.fi/>

